ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
ELEANOR SHARPSTON
της 12ης Μαΐου 2011[1]

1. Με την υπό κρίση αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, το Δικαστήριο καλείται εκ νέου να ερμηνεύσει τη συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου, που συνήφθη στις 18 Μαρτίου 1999 από την Ένωση των Συνομοσπονδιών της Βιομηχανίας και των Εργοδοτών της Ευρώπης (UNICE), το Ευρωπαϊκό Κέντρο Δημοσίων Επιχειρήσεων (CEEP), και την Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Συνδικάτων (CES) (στο εξής: συμφωνία-πλαίσιο), η οποία έχει προσαρτηθεί στην οδηγία 1999/70/ΕΚ (στο εξής: οδηγία) [2].

2. Το ειδικό ζήτημα στην υπό κρίση υπόθεση είναι εάν είναι συμβατή με τη ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου διάταξη περιλαμβανόμενη στους κανόνες που διέπουν διαδικασία σχετική με την ανέλιξη δημοσίων υπαλλήλων. Κατά τη διάταξη αυτή, οι υποψήφιοι πρέπει να έχουν προϋπηρετήσει ως τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι (δηλαδή μόνιμοι και διορισμένοι σε οργανική θέση δημόσιοι υπάλληλοι) προκειμένου να πληρούν τις προϋποθέσεις για να κριθούν ικανοί προς ανέλιξη σύμφωνα με τα οριζόμενα για την οικεία διαδικασία. Κατά συνέπεια, όσοι δημόσιοι υπάλληλοι είχαν προϋπηρεσία στο πλαίσιο συμβάσεως ορισμένου χρόνου αποκλείονταν από τη δυνατότητα ανελίξεως.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 — Οδηγία του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP (ΕΕ L 175, σ. 43, και διορθωτικό ΕΕ 1999 L 244, σ. 64).

I — Το νομικό πλαίσιο

A — Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

3. Η δεύτερη αιτιολογική σκέψη του προοιμίου της συμφωνίας-πλαισίου ορίζει τα εξής:

«Τα μέρη της παρούσας συμφωνίας [CES, UNICE και CEEP] αναγνωρίζουν ότι οι συμβάσεις αορίστου χρόνου είναι και θα συνεχίσουν να είναι, η γενική μορφή εργασιακών σχέσεων μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων. Αναγνωρίζουν επίσης ότι οι συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου ανταποκρίνονται, σε ορισμένες περιστάσεις, στις ανάγκες τόσο των εργοδοτών όσο και των εργαζομένων.»

4. Η ρήτρα 1 της συμφωνίας πλαισίου ορίζει τα εξής:

«Σκοπός της παρούσας συμφωνίας πλαισίου είναι:

(α) η βελτίωση της ποιότητας της εργασίας ορισμένου χρόνου με τη διασφάλιση της εφαρμογής της αρχής της [απαγορεύσεως των διακρίσεων]·

[…]».

5. Η ρήτρα 3 της συμφωνίας-πλαισίου ορίζει:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, ως “εργαζόμενος ορισμένου χρόνου” νοείται ένα πρόσωπο που έχει σύμβαση ή σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου συναφθείσα απευθείας μεταξύ του εργοδότη και του εργαζομένου, η λήξη της οποίας καθορίζεται από αντικειμενικούς όρους, όπως παρέλευση συγκεκριμένης ημερομηνίας, η ολοκλήρωση συγκεκριμένου έργου ή πραγματοποίηση συγκεκριμένου γεγονότος.

2. Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, ως “αντίστοιχος εργαζόμενος αορίστου χρόνου” νοείται ο εργαζόμενος που έχει σύμβαση ή σχέση εργασίας αορίστου χρόνου στην ίδια επιχείρηση, και απασχολείται στην ίδια ή παρόμοια εργασία/απασχόληση, λαμβανομένων υπόψη των προσόντων ή των δεξιοτήτων. […]»

6. Η ρήτρα 4 της εν λόγω συμφωνίας-πλαισίου, που επιγράφεται «Αρχή της μη διάκρισης», ορίζει:

«1. Όσον αφορά τις συνθήκες απασχόλησης, οι εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται δυσμενώς σε σχέση με τους αντίστοιχους εργαζομένους αορίστου χρόνου μόνο επειδή έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου, εκτός αν αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους.

[…]

4. Η απαιτούμενη περίοδος προϋπηρεσίας σε σχέση με ιδιαίτερες συνθήκες απασχόλησης θα είναι η ίδια για τους εργαζομένους ορισμένου χρόνου όπως και για τους εργαζομένους αορίστου χρόνου εκτός από την περίπτωση που δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους διαφορετική διάρκεια της περιόδου προϋπηρεσίας.»

7. Η ρήτρα 8, παράγραφος 5, της συμφωνίας-πλαισίου ορίζει τα εξής:

«Η πρόληψη και η αντιμετώπιση των διαφορών και καταγγελιών που προκύπτουν από την εφαρμογή της παρούσας συμφωνίας γίνονται σύμφωνα με την νομοθεσία, τις συλλογικές συμβάσεις και πρακτικές σε εθνικό επίπεδο.»

Β — *Το εθνικό δίκαιο*

8. Στη διάταξη περί παραπομπής επισημαίνεται ότι ο F. J. Rosado Santana στηρίζεται, πέραν της οδηγίας και της συμφωνίας-πλαισίου, πρώτον, στο άρθρο 14 του Ισπανικού Συντάγματος, με το οποίο κατοχυρώνεται

η αρχή της ισότητας και, δεύτερον, στο άρθρο 1 του νόμου 70/1978, της 26ης Δεκεμβρίου 1978, περί αναγνωρίσεως της προϋπηρεσίας στη δημόσια διοίκηση (στο εξής: νόμος 70/1978), κατά το οποίο:

«1. Αναγνωρίζεται στους τακτικούς υπαλλήλους του Δημοσίου, των περιφερειακών και τοπικών αρχών, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των δικαστηρίων, των εργατοδικείων και των κοινωνικοασφαλιστικών οργανισμών ολόκληρη η υπηρεσία τους σε οποιαδήποτε από τις εν λόγω αρχές πριν από τη δημιουργία των αντίστοιχων κατηγοριών, υποκατηγοριών και θέσεων ή τον διορισμό τους σε αυτές, καθώς και η περίοδος δοκιμασίας των υπαλλήλων που έχουν επιτύχει στις εξετάσεις για την εισαγωγή τους στη δημόσια διοίκηση.

2. Θεωρείται αδιακρίτως ως πραγματική υπηρεσία κάθε υπηρεσία που έχει παρασχεθεί στους κατά την ανωτέρω παράγραφο τομείς της δημόσιας διοίκησης, τόσο υπό την ιδιότητα του εκτάκτου δημοσίου υπαλλήλου (μετακλητού η αναπληρωτή) όσο και υπό το καθεστώς συμβασιούχου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, ανεξαρτήτως του αν οι εν λόγω συμβάσεις έχουν συναφθεί εγγράφως ή όχι.»

9. Εν συνεχεία, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει στη διάταξή του περί παραπομπής ότι, στη διαδικασία της κύριας δίκης, η Junta de Andalucía (Κυβέρνηση της Αυτόνομης Κοινότητας της Ανδαλουσίας, στο εξής: Junta) αμφισβητεί εν προκειμένω την εφαρμογή του νόμου 70/1978 προβάλλοντας ότι, κατά τη νομολογία των εθνικών δικαστηρίων, ο εν λόγω νόμος δεν έχει εφαρμογή σε διαδικασίες επιλογής δημοσίων υπαλλήλων βάσει προσόντων.

10. Επίσης, η Ισπανική Κυβέρνηση, με τις γραπτές της παρατηρήσεις, υποστηρίζει ότι ο νόμος 70/1978 δεν έχει εν προκειμένω εφαρμογή. Κάνει σχετικώς μνεία της εικοστής δεύτερης συμπληρωματικής διατάξεως στον νόμο 30/1984, της 2ας Αυγούστου 1984, περί μεταρρυθμίσεως του καθεστώτος για τους δημοσίους υπαλλήλους. Η διάταξη αυτή καθορίζει ορισμένες προϋποθέσεις για τη μετάβαση από την κατηγορία D στην κατηγορία C στο πλαίσιο των κανόνων για τη σταδιοδρομία και τη διάρθρωση των θέσεων των δημοσίων υπαλλήλων στην Ισπανία. Στις προϋποθέσεις αυτές συγκαταλέγεται η δεκαετής προϋπηρεσία με την ιδιότητα του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου στην πρώτη από τις προαναφερθείσες κατηγορίες. Κατά τη Junta, η επίμαχη διάταξη συγκεκριμενοποιείται με τις ρυθμίσεις του άρθρου 32, παράγραφος 2, του διατάγματος 2/2002 της Αυτόνομης Κοινότητας της Ανδαλουσίας, της 9ης Ιανουαρίου 2002, οι οποίες έχουν παρόμοια διατύπωση.

11. Η Ισπανική Κυβέρνηση κάνει επίσης μνεία του νόμου 7/2007, της 12ης Απριλίου 2007, περί θεμελιωδών διατάξεων για τους δημοσίους υπαλλήλους. Το άρθρο 10 του εν λόγω νόμου αφορά τους εκτάκτους δημοσίους υπαλλήλους και περιλαμβάνει ρυθμίσεις σχετικά με την πρόσληψή τους, τη φύση των καθηκόντων τους και τη λύση της υπαλληλικής σχέσεως [3].

12. Εν συνεχεία, η διάταξη του αιτούντος δικαστηρίου μνημονεύει τη νομολογία του ισπανικού συνταγματικού δικαστηρίου. Από τα σχετικά χωρία καθίσταται εμφανές ότι το εν λόγω δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι διαφοροποιήσεις ως προς τις αποδοχές εκτάκτων και τακτικών δημοσίων υπαλλήλων οι οποίοι

3 — Από τα στοιχεία που παραθέτει η Ισπανική Κυβέρνηση στις παρατηρήσεις της δεν καθίσταται σαφές εάν ο νόμος αυτός περιλαμβάνει επίσης ρυθμίσεις σχετικά με τις συνέπειες που επάγεται η μεταβολή της ιδιότητας του εκτάκτου υπαλλήλου και η τοποθέτησή του σε οργανική θέση.

είναι επιφορτισμένοι με τα ίδια καθήκοντα δεν είναι κατ' ανάγκη αντίθετες προς την αρχή της ισότητας, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 14 του ισπανικού Συντάγματος. Επομένως, είναι δυνατόν η διαφορετική νομική μεταχείριση να έχει συνταγματικό έρεισμα.

13. Τέλος, στη διάταξη του αιτούντος δικαστηρίου επισημαίνεται ότι μεγάλος αριθμός (όχι όμως και το σύνολο) των ισπανικών δικαστηρίων δέχονται ότι, εφόσον στη δημόσια προκήρυξη διαγωνισμού για την πρόσληψη υπαλλήλων καθορίζονται, μεταξύ άλλων, οι όροι που πρέπει να πληρούνται για την κάλυψη της θέσεως, αυτοί συνιστούν τον «νόμο» του διαγωνισμού. Εάν ο υποψήφιος δεν αμφισβητήσει εμπροθέσμως τους όρους αυτούς, δεν μπορεί να προβάλει εκ των υστέρων την έλλειψη νομιμότητάς τους προκειμένου να προσβάλει το αποτέλεσμα του διαγωνισμού κατά το μέρος που τον θίγει.

14. Όπως εκθέτει η Ισπανική Κυβέρνηση στις γραπτές παρατηρήσεις της, από τη νομολογία προκύπτει ότι ο υποψήφιος ο οποίος επιθυμεί να αμφισβητήσει τις διαδικασίες επιλογής στο πλαίσιο του συστήματος προσλήψεων στο Δημόσιο διαθέτει δυο μόνο δυνατότητες. Εφόσον ο υποψήφιος επιθυμεί να αμφισβητήσει τους όρους που εφαρμόζονται στην οικεία διαδικασία επιλογής, οφείλει να υποβάλει ένσταση με αντικείμενο τους όρους αυτούς. Εφόσον όμως ο υποψήφιος επιθυμεί να αμφισβητήσει τον τρόπο κατά τον οποίο διεξήχθη η διαδικασία επιλογής, οφείλει να υποβάλει ένσταση με αντικείμενο τη διεξαγωγή της διαδικασίας επιλογής. Δεν μπορεί πάντως να αμφισβητήσει εμμέσως τους όρους που εφαρμόζονται στην οικεία διαδικασία επιλογής, δηλαδή στο πλαίσιο παρεμπίπτοντος ελέγχου κύριο αντικείμενο του οποίου είναι ο τρόπος με τον οποίο διεξήχθη η διαδικασία επιλογής. Κατ' εφαρμογή του νόμου 29/1998, της 13ης Ιουλίου 1998, περί διοικητικών διαφορών, υπό συνθήκες όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, η ένσταση κατά των όρων που εφαρμόστηκαν στη διαδικασία επιλογής πρέπει να υποβληθεί εντός διμήνου από της ημερομηνίας δημοσιεύσεως της προκηρύξεως του διαγωνισμού. Επομένως, στην υπό κρίση υπόθεση, η ένσταση έπρεπε να έχει υποβληθεί το αργότερο έως τις 17 Μαρτίου 2008.

II — Το ιστορικό της διαφοράς, η διαδικασία της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

15. Ο F. J. Rosado Santana, προσφεύγων της κύριας δίκης, προσελήφθη ως υπάλληλος της Junta αρχικώς στις 19 Μαΐου 1989, με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου. Η σχέση αυτή λύθηκε στις 27 Μαΐου 2005. Στις 28 Μαΐου 2005, διορίστηκε τακτικός δημόσιος υπάλληλος.

16. Στη διάταξη του αιτούντος δικαστηρίου σημειώνεται ότι, με την από 17 Δεκεμβρίου 2007 απόφαση του Consejería de Justicia y Administración Pública [Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Διοίκησης] της Junta, προκηρύχθηκε διαγωνισμός διά του συστήματος εσωτερικών υπηρεσιακών μεταβολών με αντικείμενο τη μετάβαση των δημοσίων υπαλλήλων στη γενική κατηγορία βοηθών διοίκησης της εν λόγω δημόσιας αρχής (στο εξής: προκήρυξη διαγωνισμού). Στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο b, της προκηρύξεως διαγωνισμού οριζόταν ότι οι υποψήφιοι έπρεπε «να είναι κάτοχοι ή να δικαιούνται τον τίτλο του bachiller superior [αποφοίτου

λυκείου] […], ή, εναλλακτικώς, να έχουν δεκαετή προϋπηρεσία ως τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι σε θέση της κατηγορίας D, ή να έχουν πενταετή προϋπηρεσία και να έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τα ειδικά μαθήματα στα οποία αναφέρεται η απόφαση της 4ης Ιουλίου 2002 του Instituto Andaluz de Administración Pública [Ανδαλουσιανού Ινστιτούτου Δημόσιας Διοίκησης], με την οποία προκηρύσσεται διαγωνισμός για την κάλυψη θέσεων διά εσωτερικής μεταβάσεως από θέση της κατηγορίας C σε θέση της κατηγορίας D εντός της Administración General de la Junta de Andalucía [Γενικής Διοίκησης της Κυβερνήσεως της Ανδαλουσίας] […]».

17. Στις σκέψεις που ακολουθούν, η προϋπόθεση που αφορά τη δεκαετή προϋπηρεσία υπό την ιδιότητα τακτικού δημοσίου υπαλλήλου σε θέση της κατηγορίας D θα μνημονεύεται ως «επίμαχη προϋπόθεση».

18. Μολονότι στη διάταξη του αιτούντος δικαστηρίου δεν παρατίθεται ολόκληρο το περιεχόμενο του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο b, της προκηρύξεως του διαγωνισμού, εντούτοις, το κείμενο αυτό παρατίθεται στις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσε η Junta. Όπως προκύπτει από αυτές, το εν λόγω άρθρο όριζε τα εξής:

«[…] Χρόνος υπηρεσίας […] που έχει διανυθεί υπό την ιδιότητα του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου σε άλλες υπηρεσίες της δημόσιας διοίκησης […] λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του χρόνου προϋπηρεσίας. […] Εντούτοις, δεν λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος προϋπηρεσίας υπό την ιδιότητα του έκτακτου ή του αναπληρωτή υπαλλήλου σε άλλες υπηρεσίες της δημόσιας διοίκησης ή χρόνος άλλης ομοειδούς προϋπηρεσίας.»

19. Η προκήρυξη του διαγωνισμού δημοσιεύτηκε στο *Boletín Oficial* (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως) της Junta της 16ης Ιανουαρίου 2008.

20. Μολονότι η διάταξη περί παραπομπής δεν είναι, στο σημείο αυτό, εντελώς σαφής, εντούτοις, μπορεί να υποτεθεί ότι ο F. J. Rosado Santana θα πληρούσε την επίμαχη προϋπόθεση λόγω της σχέσεως που τον συνέδεε από τις 19 Μαΐου 1989 με την καθής, εάν στην προκήρυξη δεν οριζόταν ότι η προϋπηρεσία πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί υπό την ιδιότητα του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου. Οι λοιπές προϋποθέσεις συμμετοχής τις οποίες καθόριζε η προκήρυξη του διαγωνισμού είναι εν προκειμένω άνευ σημασίας.

21. Παρά ταύτα, ο F. J. Rosado Santana υπέβαλε αίτηση συμμετοχής στην επίμαχη διαδικασία επιλογής, η δε αίτησή του έγινε δεκτή. Συμμετέσχε όντως στον διαγωνισμό ο οποίος περιλάμβανε δυο στάδια. Ανεδείχθη επιτυχών και το όνομά του περιλήφθηκε στον πίνακα επιτυχόντων ο οποίος δημοσιεύτηκε στις 12 Νοεμβρίου 2008.

22. Στις 2 Φεβρουαρίου 2009 δημοσιεύτηκε ο πίνακας των προς κάλυψη θέσεων. Ο F. J. Rosado Santana υπέβαλε νομοτύπως τη σχετική αίτηση προσκομίζοντας τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Εντούτοις, στις 25 Μαρτίου, η Secretaría General para la Administración Pública (Γενική Γραμματεία

Δημόσιας Διοίκησης) της Junta εξέδωσε απόφαση περί ακυρώσεως της πράξεως με την οποία ο προσφεύγων της κύριας δίκης κρίθηκε επιτυχών (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση). Η αιτιολογία αυτής της αποφάσεως ήταν ότι ο F. J. Rosado Santana δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις συμμετοχής όπως αυτές εκτίθενται ανωτέρω, στο σημείο 16. Ειδικότερα, δεν πληρούσε την επίμαχη προϋπόθεση για τον λόγο ότι ο χρόνος κατά τον οποίο είχε υπηρετήσει ως έκτακτος δημόσιος υπάλληλος δεν μπορούσε να ληφθεί υπόψη για τον έλεγχο αυτής της προϋποθέσεως.

23. Στις 8 Ιουνίου 2009, ο F. J. Rosado Santana άσκησε προσφυγή ενώπιον του Juzgado de lo Contencioso-Administrativo No 12 de Sevilla [διοικητικό πρωτοδικείο αριθ. 12 της Σεβίλλης (Ισπανία)] κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως. Βάλλει, ειδικότερα, κατά του κύρους της επίμαχης προϋποθέσεως καθόσον με αυτή η αρμόδια αρχή απαιτούσε, ως μη όφειλε, προϋπηρεσία αποκλειστικώς υπό την ιδιότητα του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου.

24. Το αιτούν δικαστήριο υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα ερωτήματα για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως:

«1. Έχει η [οδηγία] την έννοια ότι, στην περίπτωση που συνταγματικό δικαστήριο κράτους μέλους της Ένωσης έχει αποφανθεί ότι η αναγνώριση διαφορετικών δικαιωμάτων για τους εκτάκτους και τους τακτικούς δημοσίους υπαλλήλους του κράτους αυτού ενδέχεται να μην αντιβαίνει στο Σύνταγμά του, τούτο σημαίνει κατ' ανάγκη αποκλεισμό της εφαρμογής του προπαρατεθέντος κοινοτικού κανόνα στη δημόσια διοίκηση του κράτους αυτού;

2. Έχει η [οδηγία] την έννοια ότι απαγορεύει την ερμηνεία των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων από εθνικό δικαιοδοτικό όργανο κατά τρόπον που να αποκλείει γενικώς από το πεδίο εφαρμογής τους την εξομοίωση εκτάκτων και τακτικών δημοσίων υπαλλήλων;

3. Έχει η [ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου] την έννοια ότι απαγορεύει να μη λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος υπηρεσίας που διανύθηκε υπό καθεστώς εκτάκτου υπαλλήλου ως προϋπηρεσία όταν αποκτάται η ιδιότητα του μονίμου υπαλλήλου, ειδικότερα για τους σκοπούς των αποδοχών, της κατατάξεως και της εξελίξεως της σταδιοδρομίας του δημοσίου υπαλλήλου;

4. Υποχρεώνει η [ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου] σε ερμηνεία της εθνικής νομοθεσίας η οποία να μην αποκλείει από τον υπολογισμό της προϋπηρεσίας των δημοσίων υπαλλήλων τον χρόνο υπηρεσίας δυνάμει μη μόνιμης σχέσεως εργασίας;

5. Έχει η [ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου] την έννοια ότι εάν και οι όροι μιας δημόσιας προκηρύξεως κενών θέσεων έχουν δημοσιευθεί, ο δε ενδιαφερόμενος δεν έχει προσφύγει κατ' αυτών, το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται να εξετάσει εάν αντιβαίνουν στην κοινοτική νομοθεσία;

Οφείλει, σε μια τέτοια περίπτωση, να μην εφαρμόσει τους ως άνω όρους ή την εθνική διάταξη επί της οποίας θεμελιώνονται, καθόσον αντιβαίνουν στη ρήτρα αυτή;»

25. Η Ισπανική Κυβέρνηση, η Junta και η Επιτροπή κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις. Δεν ζητήθηκε να διεξαχθεί και δεν διεξήχθη επ' ακροατηρίου συζήτηση.

Επί του παραδεκτού

26. Στις γραπτές της παρατηρήσεις, η Junta προβάλλει κατά βάση δυο ενστάσεις ως προς το παραδεκτό της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως.

27. Στο πλαίσιο της πρώτης ενστάσεως, η Junta υποστηρίζει ότι η διάταξη του αιτούντος δικαστηρίου δεν πληροί τις απαιτήσεις που έχουν τεθεί με τη νομολογία του Δικαστηρίου. Ειδικότερα, το εθνικό δικαστήριο δεν προσδιόρισε επαρκώς το εσωτερικό νομικό πλαίσιο το οποίο εφαρμόζεται επί των σχετικών ζητημάτων και τους λόγους για τους οποίους αναφέρθηκε στη συγκεκριμένη διάταξη του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, δεν κατέδειξε την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ της διατάξεως αυτής και των εθνικών κανόνων ή των πραγματικών περιστατικών που συνθέτουν το πλαίσιο της ένδικης διαφοράς. Επομένως, η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

28. Δεν συμφωνώ με την παραπάνω άποψη.

29. Κατά πάγια νομολογία, η διαδικασία την οποία καθιερώνει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ βασίζεται στον σαφή διαχωρισμό των αρμοδιοτήτων που ασκούν τα εθνικά δικαστήρια, αφενός, και το Δικαστήριο, αφετέρου. Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να κρίνει, με βάση τις ιδιαιτερότητες της κάθε υποθέσεως, εάν η υποβολή προδικαστικού ερωτήματος είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του αποφάσεως και εάν τα υποβαλλόμενα στο Δικαστήριο ερωτήματα είναι πρόσφορα [4].

30. Από την προσεκτική ανάγνωση της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι το εθνικό δικαστήριο προσδιόρισε τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας στις οποίες στηρίζεται ο F. J. Rosado Santana στη διαδικασία της κύριας δίκης. Επομένως, κατά λογική αναγκαιότητα, το δικαστήριο αυτό κρίνει τις εν λόγω διατάξεις κρίσιμες σε σχέση με τα υποβληθέντα ερωτήματα. Εν συνεχεία, παρέχει διευκρινίσεις ως προς την εθνική νομολογία η οποία του προκαλεί αμφιβολίες ως προς το πώς ακριβώς εφαρμόζεται η οδηγία στο κράτος μέλος του οποίου αποτελεί όργανο υπό το φως αυτής της νομολογίας. Σε κάθε περίπτωση είναι σαφές ότι, στο πλαίσιο της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, εναπόκειται στο επιληφθέν της διαφοράς εθνικό δικαστήριο να προσδιορίσει ποιες διατάξεις του εθνικού δικαίου εφαρμόζονται στην υπόθεση της κύριας δίκης [5].

31. Όσον αφορά τους λόγους για τους οποίους το εθνικό δικαστήριο έκρινε ότι πρέπει να γίνει αναφορά στην οδηγία και στη συμφωνία-πλαίσιο καθώς και ότι υφίσταται

4 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 26ης Ιουνίου 2007, C-305/05, Ordre des barreaux francophones et germanophone κ.λπ. (Συλλογή 2007, σ. I-5305, σκέψη 18), και της 18ης Νοεμβρίου 2010, C-356/09, Kleist (Συλλογή 2010, σ. I-11939, σκέψη 44).

5 — Βλ., υπ' αυτή την έννοια, διάταξη του Δικαστηρίου της 12ης Ιουνίου 2008, C-364/07, Βασιλάκης κ.λπ. (Συλλογή 2008, σ. I-90, σκέψη 77).

σύνδεσμος μεταξύ των διατάξεων αυτών και της διαφοράς της κύριας δίκης, η διάταξη του αιτούντος δικαστηρίου καθιστά, πέραν πάσης αμφιβολίας, σαφές γιατί οι διατάξεις της οδηγίας είναι εν προκειμένω κρίσιμες.

32. Κατόπιν των ανωτέρω, φρονώ ότι η πρώτη ένσταση πρέπει να απορριφθεί.

33. Στο πλαίσιο της δεύτερης ενστάσεως, η Junta, εξ όσων αντιλαμβάνομαι, υποστηρίζει ότι τα υποβληθέντα ερωτήματα είναι απαράδεκτα για τον λόγο ότι η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου δεν εφαρμόζεται επί της περιπτώσεως την οποία αφορούν τα ερωτήματα αυτά. Αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης δεν είναι οι «συνθήκες απασχόλησης» υπό την έννοια της ρήτρας 4 της συμφωνίας-πλαισίου, αλλά η επίμαχη προϋπόθεση συμμετοχής στον διαγωνισμό στον οποίο έλαβε μέρος ο F. J. Rosado Santana.

34. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου καθίσταται σαφές ότι οσάκις αυτό καλείται να προβεί σε ερμηνεία του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η σχετική αίτηση δεν είναι προδήλως άσχετη με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, το Δικαστήριο υποχρεούται να απαντήσει [6].

35. Θα εξετάσω τί σημαίνει ο όρος «συνθήκες απασχόλησης» κατωτέρω, στα σημεία 51 επ. Εντούτοις, εκτιμώ ότι η δεύτερη ένσταση της Junta ως προς το παραδεκτό είναι προδήλως εσφαλμένη. Είναι πέραν πάσης αμφιβολίας σαφές ότι η εφαρμογή της ρήτρας 4 της συμφωνίας-πλαισίου, συμπεριλαμβανομένης της ερμηνείας που πρέπει να δοθεί στον όρο «συνθήκες απασχόλησης», έχει σημασία σε σχέση με τα ζητήματα που τίθενται στο πλαίσιο της κύριας δίκης.

36. Επομένως, οι ενστάσεις της Junta ως προς το παραδεκτό πρέπει να απορριφθούν.

Επί της ουσίας

37. Με τη διάταξή του, το εθνικό δικαστήριο υποβάλλει πέντε ερωτήματα. Το πρώτο ερώτημα αφορά τη σχέση αλληλεπιδράσεως μεταξύ του εθνικού δικαίου και του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το δεύτερο, το τρίτο και το τέταρτο ερώτημα αφορούν το εάν εφαρμόζεται και πώς ερμηνεύεται η οδηγία, ιδίως δε η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου. Το πέμπτο ερώτημα εγείρει ζητήματα σχετικά με την ύπαρξη ενδίκων βοηθημάτων σε περίπτωση παραβάσεως του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

38. Εφόσον η εξέταση του πρώτου και του πέμπτου ερωτήματος εξαρτάται από την απάντηση που πρόκειται να παράσχει το Δικαστήριο σε σχέση με την εφαρμογή και την ερμηνεία της οδηγίας, θα εξετάσω πρώτα το δεύτερο, το τρίτο και το τέταρτο ερώτημα. Στη συνέχεια, θα εξετάσω το πρώτο ερώτημα και, τέλος, το πέμπτο ερώτημα.

6 — Απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Οκτωβρίου 1993, C-127/92, Enderby (Συλλογή 1993, σ. I-5535, σκέψη 12).

Α — *Επί του δεύτερου, του τρίτου και του τέταρτου ερωτήματος*

39. Με τα ερωτήματα αυτά, τα οποία προσήκει να εξεταστούν από κοινού, το εθνικό δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν από το Δικαστήριο διευκρινίσεις ως προς την εφαρμογή και την ερμηνεία της οδηγίας, ιδίως δε της ρήτρας 4 της συμφωνίας-πλαισίου, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης.

40. Ειδικότερα, το εθνικό δικαστήριο ερωτά εάν προκήρυξη διαγωνισμού, όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, κατά την οποία κριτήριο ανελίξεως εντός της υπηρεσίας είναι να έχει διανυθεί ορισμένος χρόνος προϋπηρεσίας υπό την ιδιότητα του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου, κατ' αποκλεισμό του χρόνου προϋπηρεσίας που έχει διανυθεί υπό την ιδιότητα του εκτάκτου δημοσίου υπαλλήλου, συνεπάγεται την παράβαση της ρήτρας 4 της συμφωνίας-πλαισίου.

1. Η εφαρμογή της οδηγίας στην υπόθεση της κύριας δίκης

— Δημόσιοι υπάλληλοι

41. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου καθίσταται σαφές ότι το γεγονός ότι η σχέση απασχολήσεως του F. J. Rosado Santana συνήφθη με φορέα του δημοσίου τομέα δεν έχει σημασία για την εφαρμογή της οδηγίας και της συμφωνίας-πλαισίου στην υπό κρίση υπόθεση. Τόσο από το γράμμα όσο και από το πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσονται οι σχετικές ρυθμίσεις προκύπτει ότι αυτές έχουν εφαρμογή επί συμβάσεως εργασίας ορισμένου χρόνου και σχέσεων απασχολήσεως με δημόσιες αρχές και φορείς του δημοσίου τομέα [7]. Ομοίως, το γεγονός ότι η θέση χαρακτηρίζεται ως «νόμω ρυθμιζόμενη» κατά το εθνικό δίκαιο δεν έχει σημασία όσον αφορά την εφαρμογή των ως άνω ρυθμίσεων [8].

42. Σε αντίθεση με το επιχείρημα της Junta όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι οι τακτικοί και οι έκτακτοι υπάλληλοι πρέπει να θεωρηθούν ως τελούντες σε «παρόμοια» κατάσταση για τους σκοπούς εφαρμογής της ρήτρας 4 της συμφωνίας-πλαισίου.

— Η εφαρμογή της οδηγίας και της συμφωνίας-πλαισίου σε πρόσωπο που έπαψε να εργάζεται με σχέση ορισμένου χρόνου

43. Η Ισπανική Κυβέρνηση, στις γραπτές της παρατηρήσεις, προβάλλει το επιχείρημα ότι

7 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 4ης Ιουλίου 2006, C-212/04, Αδενέλερ κ.λπ. (Συλλογή 2006, σ. I-6057, σκέψεις 54 έως 57)· της 13ης Σεπτεμβρίου 2007, C-307/05, Del Cerro Alonso (Συλλογή 2007, σ. I-7109, σκέψη 25)· και της 22ας Δεκεμβρίου 2010, C-444/09 και C-456/09, Gavieiro Gavieiro (Συλλογή 2010, σ. I-14031, σκέψη 38).

8 — Βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση Del Cerro Alonso (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7, σκέψη 29).

η οδηγία και η συμφωνία-πλαίσιο δεν έχουν εφαρμογή σε πρόσωπο, όπως ο F. J. Rosado Santana, το οποίο υποβάλλει την ένστασή του υπό την ιδιότητά του ως τακτικός δημόσιος υπάλληλος, δηλαδή ως μέλος του μόνιμου δημοσιοϋπαλληλικού σώματος. Προς στήριξη του επιχειρήματός της, παραπέμπει στις σκέψεις 28 και 30 της αποφάσεως Del Cerro Alonso [9], με την οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι η οδηγία και η συμφωνία-πλαίσιο «εφαρμόζονται στο σύνολο των εργαζομένων που παρέχουν αμειβόμενες υπηρεσίες στο πλαίσιο σχέσης εργασίας ορισμένου χρόνου», εκτιμώντας εν συνεχεία ότι αφού «η διαφορά της κύριας δίκης εστι[αζόταν] στη σύγκριση μεταξύ ενός μέλους του έκτακτου προσωπικού και ενός μέλους του μόνιμου προσωπικού», η προσφεύγουσα της κύριας δίκης «[ενέπιπτε] στο πεδίο εφαρμογής της [οδηγίας] και της συμφωνίας-πλαισίου». Δεδομένου ότι η σύγκριση την οποία επιχειρεί στην υπό κρίση υπόθεση ο F. J. Rosado Santana αφορά τον ίδιο, ως τακτικό δημόσιο υπάλληλο, και άλλους τακτικούς δημοσίους υπαλλήλους, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η οδηγία και η συμφωνία-πλαίσιο έχουν εφαρμογή στην περίπτωσή του.

44. Η Επιτροπή προτείνει παρόμοια ερμηνεία.

45. Κατά τη γνώμη μου, μια τέτοια συλλογιστική αποτελεί εσφαλμένη ερμηνεία της νομολογίας ενώ προκρίνει μια ερμηνεία της οδηγίας και της συμφωνίας-πλαισίου που δεν έχει καμία σχέση με τον σκοπό τον οποίο επιδιώκουν.

46. Για την ορθή ερμηνεία της οδηγίας και της συμφωνίας-πλαισίου πρέπει να ληφθεί υπόψη το πλαίσιο εντός του οποίου οι πράξεις αυτές θεσπίστηκαν. Το Δικαστήριο έκρινε συναφώς στην υπόθεση Impact [10] ότι «η συμφωνία-πλαίσιο, ιδίως η ρήτρα 4 αυτής, επιδιώκει την επίτευξη σκοπού ο οποίος εντάσσεται στους θεμελιώδεις σκοπούς που θέτει το άρθρο [151 ΣΛΕΕ] […] και τα [άρθρα] 7 και 10, πρώτο εδάφιο, του Κοινοτικού Χάρτη Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων στον οποίο παραπέμπει [το άρθρο 151 ΣΛΕΕ], οι οποίοι συνίστανται στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας και την κατάλληλη κοινωνική προστασία των εργαζομένων, εν προκειμένω των εργαζομένων ορισμένου χρόνου. […] Λαμβανομένων υπόψη αυτών των σκοπών, η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου πρέπει να νοηθεί ως έκφραση μιας αρχής του [δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης] η οποία δεν μπορεί να ερμηνεύεται συσταλτικώς» [11].

47. Στο πλαίσιο της κύριας δίκης εξετάζεται εάν υπάρχει αξίωση να ληφθεί υπόψη ο χρόνος προϋπηρεσίας υπό την ιδιότητα του εκτάκτου υπαλλήλου ώστε ο έλεγχος των προϋποθέσεων ανελίξεως να είναι ο ίδιος με αυτόν για τους τελούντες σε παρόμοια κατάσταση μόνιμους υπαλλήλους που έχουν σχέση απασχολήσεως με τον ίδιο εργοδότη.

48. Δικαιολογείται μια τέτοια διασταλτική ερμηνεία της ρήτρας 4;

9 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7, ανωτέρω.

10 — Απόφαση της 15ης Απριλίου 2008, C-268/06 (Συλλογή 2008, σ. I-2483).

11 — Σκέψεις 112 και 114. Βλ., επίσης, απόφαση Del Cerro Alonso (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7, σκέψη 38).

49. Κατά τη γνώμη μου, η ερμηνεία αυτή δεν είναι απλώς επιτρεπτή. Είναι η μόνη ερμηνεία η οποία ανταποκρίνεται στην απαίτηση περί μη συσταλτικής ερμηνείας της εν λόγω διατάξεως. Το γεγονός ότι ο F. J. Rosado Santana συνδέεται πλέον με μόνιμη εργασιακή σχέση με τη Junta στερείται οποιασδήποτε σημασίας όσον αφορά το προβαλλόμενο σε σχέση με αυτόν επιχείρημα. Αντιθέτως, ιδιαίτερη σημασία έχει να διευκρινιστεί εάν, στο πλαίσιο της σχετικής με την ικανότητα ανελίξεως εκτιμήσεως, η παράλειψη να ληφθεί υπόψη ο χρόνος προϋπηρεσίας τον οποίο διάνυσε ο προσφεύγων της κύριας δίκης ως εργαζόμενος με σύμβαση ορισμένου χρόνου, *απλώς και μόνο λόγω του γεγονότος ότι η σχέση απασχολήσεώς του ήταν ορισμένου χρόνου,* συνιστά δυσμενή διάκριση υπό την έννοια της ρήτρας 4.

50. Τυχόν στενότερη ερμηνεία θα είχε ως αποτέλεσμα να ακυρωθεί ο σκοπός τον οποίο επιδιώκει η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου. Θα καθιστούσε δυνατή μία από τις μορφές διακρίσεων για την αποτροπή των οποίων εκδόθηκε η οδηγία και συνομολογήθηκε η συμφωνία-πλαίσιο.

— «Συνθήκες απασχολήσεως»

51. Για την εφαρμογή της ρήτρας 4 της συμφωνίας-πλαισίου, η επίμαχη προϋπόθεση πρέπει να μπορεί να χαρακτηριστεί ως στοιχείο των «συνθηκών απασχολήσεως».

52. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου καθίσταται σαφές ότι ο όρος αυτός πρέπει να ερμηνεύεται διασταλτικά [12].

53. Στην υπό κρίση υπόθεση, δεδομένου ότι ο F. J. Rosado Santana εργάζεται υπό την ιδιότητα του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου, πληροί, για αυτόν και μόνο τον λόγο, τις προϋποθέσεις ανελίξεως. Με άλλη διατύπωση, δεδομένου ότι πληροί τις (έγκυρες) προϋποθέσεις τις οποίες όρισε σχετικώς η Junta ως εργοδότρια υπηρεσία, έχει δικαίωμα να υποβληθεί σε αξιολόγηση για ανέλιξη, όπως και οι λοιποί συνάδελφοί του και άλλοι υποψήφιοι για παρόμοια θέση, με όλα τα πλεονεκτήματα που αυτό ενδεχομένως συνεπάγεται.

54. Μπορεί αυτό το δικαίωμα να χαρακτηριστεί ως στοιχείο των «συνθηκών απασχολήσεως» υπό την έννοια της ρήτρας 4 της συμφωνίας-πλαισίου;

55. Κατά τη γνώμη μου, η απάντηση είναι σαφώς καταφατική. Η σχέση απασχολήσεως συνεπάγεται, αφενός, δικαιώματα και, αφετέρου, τις αντίστοιχες υποχρεώσεις. Στο πλαίσιο αυτό, δεν διαπιστώνεται διαφορά μεταξύ της υπό κρίση περιπτώσεως και των όρων υπό τους οποίους καταβάλλεται αμοιβή για παρασχεθείσες υπηρεσίες [13].

12 — Βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις Del Cerro Alonso (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7, σκέψεις 31 επ.), και Impact (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψη 115).

13 — Είναι σαφές ότι οι σχετικές με την καταβολή «μισθού» προϋποθέσεις, υπό την έννοια της αμοιβής η οποία καταβάλλεται έναντι της παροχής υπηρεσιών, εμπίπτουν στην έννοια των «συνθηκών απασχολήσεως» όπως αυτή χρησιμοποιείται στη ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου (βλ. αποφάσεις Del Cerro Alonso, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7, σκέψη 41, και Impact, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψη 126).

«Αντικειμενικοί λόγοι»

56. Η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου επιτρέπει ρητώς τη διαφορετική μεταχείριση εργαζομένων με σχέση ορισμένου χρόνου και αντιστοίχων εργαζομένων αορίστου χρόνου, εφόσον η διαφορετική αυτή μεταχείριση δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους.

57. Η οδηγία και η συμφωνία-πλαίσιο δεν περιλαμβάνουν ορισμό της έννοιας «αντικειμενικοί λόγοι» (objective grounds). Εντούτοις, η έννοια αυτή αποτέλεσε αντικείμενο ερμηνείας στη νομολογία του Δικαστηρίου.

58. Στην απόφαση Del Cerro Alonso [14], το Δικαστήριο έκρινε ότι ο όρος αυτός πρέπει να ερμηνευτεί όπως ακριβώς και ο όρος «αντικειμενικοί λόγοι» (objective reasons) της ρήτρας 5 της συμφωνίας-πλαισίου, επί του οποίου αποφάνθηκε ήδη το Δικαστήριο [15]. Κατά τη σχετική με τη ρήτρα 5 νομολογία του Δικαστηρίου, η «έννοια των "αντικειμενικών λόγων" πρέπει να νοείται ως αφορώσα σαφείς και συγκεκριμένες περιστάσεις που χαρακτηρίζουν μια καθορισμένη δραστηριότητα και οι οποίες, κατά συνέπεια, μπορούν να δικαιολογήσουν, στο ειδικό αυτό πλαίσιο, τη χρήση διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου. Οι περιστάσεις αυτές μπορούν να προκύπτουν, μεταξύ άλλων, από την ιδιαίτερη φύση των καθηκόντων για την εκτέλεση των οποίων έχουν συναφθεί οι συμβάσεις αυτές και από τα συμφυή χαρακτηριστικά των καθηκόντων αυτών ή, ενδεχομένως, από την επιδίωξη ενός θεμιτού σκοπού κοινωνικής πολιτικής εκ μέρους κράτους μέλους» [16]. Το Δικαστήριο προσέθεσε ότι «η χρησιμοποίηση των συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου με μοναδικό έρεισμα μια γενική νομοθετική ή κανονιστική διάταξη, άσχετα προς το συγκεκριμένο περιεχόμενο της οικείας δραστηριότητας, δεν καθιστά δυνατή τη συναγωγή αντικειμενικών και διαφανών κριτηρίων προκειμένου να ελεγχθεί αν η ανανέωση των συμβάσεων αυτών ανταποκρίνεται πράγματι σε μια γνήσια ανάγκη, είναι κατάλληλη προς επίτευξη του επιδιωκομένου σκοπού και είναι αναγκαία προς τούτο» [17].

59. Εφαρμόζοντας το ως άνω σκεπτικό στη ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου, το Δικαστήριο, με την απόφαση Del Cerro Alonso, έκρινε ότι «[ο όρος "αντικειμενικοί λόγοι"] πρέπει να νοηθεί ως μη δικαιολογών διαφορετική μεταχείριση μεταξύ των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου και των εργαζομένων με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου εκ του γεγονότος ότι η διαφορετική αυτή μεταχείριση προβλέπεται από γενικό και αφηρημένο εθνικό κανόνα δικαίου, όπως είναι ο νόμος ή η συλλογική σύμβαση. Αντιθέτως, κατά την εν λόγω έννοια, η επίμαχη άνιση μεταχείριση πρέπει να δικαιολογείται από την ύπαρξη σαφών και συγκεκριμένων στοιχείων που να χαρακτηρίζουν τον οικείο όρο απασχόλησης στο ειδικό πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσεται και βάσει αντικειμενικών και διαφανών κριτηρίων, προκειμένου να ελεγχθεί αν η άνιση αυτή μεταχείριση ανταποκρίνεται σε μια γνήσια ανάγκη, είναι

14 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7, ανωτέρω.

15 — Σκέψη 56.

16 — Βλ. αποφάσεις Del Cerro Alonso (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7, σκέψη 53), και Αδενέλερ κ.λπ. (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7, σκέψεις 69 και 70).

17 — Βλ. αποφάσεις Del Cerro Alonso (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7, σκέψη 55), και Αδενέλερ κ.λπ. (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7, σκέψη 74).

κατάλληλη προς επίτευξη του επιδιωκομένου σκοπού και είναι αναγκαία προς τούτο» [18].

60. Στη συνέχεια, με την απόφαση Gavieiro Gavieiro and Iglesias Torres [19], το Δικαστήριο, ερμηνεύοντας τη ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου, έκρινε ότι «[εν προκειμένω τα ακριβή και συγκεκριμένα] στοιχεία μπορούν να ανάγονται, μεταξύ άλλων, στην ιδιαίτερη φύση των καθηκόντων για την εκτέλεση των οποίων έχουν συναφθεί οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου και στα εγγενή χαρακτηριστικά των καθηκόντων αυτών ή, ενδεχομένως, στην επιδίωξη θεμιτού σκοπού κοινωνικής πολιτικής εκ μέρους κράτους μέλους. […] Αντιθέτως, η επίκληση του προσωρινού χαρακτήρα και μόνο της απασχολήσεως του προσωπικού της δημόσιας διοίκησης δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις αυτές και επομένως δεν δύναται να αποτελέσει αντικειμενικό λόγο κατά την έννοια της ρήτρας 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαισίου. Πράγματι, η διαφορά μεταχειρίσεως, όσον αφορά τις συνθήκες απασχόλησης, μεταξύ εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου και εργαζομένων με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου δεν μπορεί να δικαιολογηθεί βάσει ενός κριτηρίου το οποίο, κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο, αφορά τη διάρκεια της απασχολήσεως. Η παραδοχή ότι ο προσωρινός χαρακτήρας και μόνο της σχέσεως εργασίας αρκεί προς δικαιολόγηση μιας τέτοιας διαφορετικής μεταχειρίσεως θα καθιστούσε άνευ περιεχομένου τους σκοπούς της [οδηγίας] και της συμφωνίας-πλαισίου […]. Αντί να βελτιώσει την ποιότητα της εργασίας ορισμένου χρόνου και να προαγάγει την ίση μεταχείριση την οποία επιδιώκουν η [οδηγία] και η συμφωνία-πλαίσιο, η προσφυγή στο κριτήριο αυτό θα σήμαινε διαιώνιση μιας καταστάσεως δυσμενούς για τους εργαζομένους ορισμένου χρόνου» [20].

61. Σε αντίθεση με τα επιχειρήματα που προβάλλει η Ισπανική Κυβέρνηση στις γραπτές παρατηρήσεις της, το γεγονός ότι η σχέση απασχολήσεως στο πλαίσιο συμβάσεως εργασίας ορισμένου χρόνου είναι εξ ορισμού προσωρινή δεν μπορεί να συνιστά «αντικειμενικό λόγο» υπό την έννοια της ρήτρας 4, παράγραφος 1, της συμφωνίας-πλαισίου, ο οποίος δικαιολογεί τη διαφορετική μεταχείριση. Περαιτέρω, μια προκήρυξη διαγωνισμού, στον βαθμό που αποκλείει τον χρόνο προϋπηρεσίας που διανύθηκε βάσει σχέσεως εργασίας ορισμένου χρόνου, όπως στην περίπτωση του F. J. Rosado Santana, δεν πληροί τις προϋποθέσεις της ρήτρας 4, παράγραφος 1, όσον αφορά την έννοια των «αντικειμενικών λόγων».

62. Τούτο δεν σημαίνει ότι αποκλείεται να υπάρξουν περιστάσεις υπό τις οποίες μπορεί να γίνει επίκληση της έννοιας του «αντικειμενικού λόγου» στο πλαίσιο διαφορετικής μεταχειρίσεως μεταξύ εκτάκτων και τακτικών δημοσίων υπαλλήλων. Η Ισπανική Κυβέρνηση αφιερώνει μεγάλο μέρος των γραπτών της παρατηρήσεων στην περιγραφή των υφιστάμενων διαφορών τις οποίες θεωρεί σύμφυτες με την ιδιότητα, αντιστοίχως, του εκτάκτου και του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου. Κατά την Ισπανική Κυβέρνηση, στις διαφορές αυτές συγκαταλέγονται όσες αφορούν τις μεθόδους προσλήψεως των υπαλλήλων και

18 — Σκέψεις 57 και 58.

19 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7, ανωτέρω.

20 — Σκέψεις 55 έως 57.

τοποθετήσεώς τους σε διάφορες κατηγορίες, τα απαιτούμενα προσόντα και τη φύση των εκτελούμενων καθηκόντων.

63. Στον βαθμό που οι ως άνω διαφορές αποτελούν απλώς απόρροια της προσωρινής φύσεως της σχέσεως απασχολήσεως των εκτάκτων δημοσίων υπαλλήλων, τα επιχειρήματα αυτά δεν αρκούν για να δικαιολογηθεί ενδεχόμενη διαφορετική μεταχείριση υπό την έννοια της ρήτρας 4, παράγραφος 1, της συμφωνίας-πλαισίου. Εντούτοις, στον βαθμό που οι διαφορές αυτές σχετίζονται ενδεχομένως με αντικειμενικές προϋποθέσεις όσον αφορά τη διαδικασία ανελίξεως *σε συγκεκριμένες περιπτώσεις,* οι διαφορές αυτές μπορούν ενδεχομένως να δικαιολογηθούν.

64. Για την ακρίβεια του λόγου, μπορούν κάλλιστα να υπάρξουν περιστάσεις υπό τις οποίες η προς κάλυψη θέση απαιτεί ορισμένη πείρα την οποία μόνον οι τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι μπορούν να έχουν αποκτήσει. Τούτο μπορεί να οφείλεται, παραδείγματος χάριν, στο γεγονός ότι αυτή η πείρα είναι δυνατό να κτηθεί μόνο σε θέσεις στις οποίες μπορούν να υπηρετήσουν τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι. Μολονότι στη δεύτερη αιτιολογική σκέψη του προοιμίου της συμφωνίας-πλαισίου επισημαίνεται ότι οι συμβάσεις αορίστου χρόνου είναι η γενική μορφή εργασιακών σχέσεων μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων, εντούτοις, ούτε η οδηγία ούτε η συμφωνία-πλαίσιο επιβάλλουν γενική υποχρέωση μετατροπής, όπου αυτό είναι δυνατό, των σχέσεων απασχολήσεως ορισμένου χρόνου σε σχέσεις απασχολήσεως αορίστου χρόνου [21].

65. Κατά πόσον συντρέχουν, σε ορισμένη περίπτωση, αντικειμενικοί λόγοι υπό την έννοια της ρήτρας 4, παράγραφος 1, αποτελεί πραγματικό ζήτημα το οποίο εξαρτάται από τις ειδικές συνθήκες της συγκεκριμένης διαδικασίας ανελίξεως. Το ζήτημα αυτό πρέπει να εξετάζεται κατά περίπτωση, λαμβανομένων υπόψη όλων των κρίσιμων στοιχείων, ιδίως δε της φύσεως της προαπαιτούμενης για την κάλυψη της θέσεως πείρας.

66. Εντούτοις, στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν χωρεί αμφιβολία ότι επειδή απλώς και μόνον προβλέφθηκε ότι ο χρόνος προϋπηρεσίας υπό την ιδιότητα του εκτάκτου δημοσίου υπαλλήλου δεν λαμβάνεται υπόψη, η ως άνω παρέκκλιση δεν θα μπορούσε να ισχύσει στην οικεία διαδικασία επιλογής. Μπορεί μεν να υπήρξαν τέτοιοι λόγοι, ακόμη όμως και εάν υπήρξαν, δεν διατυπώθηκαν με την απαραίτητη σαφήνεια και διαφάνεια, στοιχεία τα οποία αποτελούν αναγκαία προϋπόθεση για την εφαρμογή της ως άνω παρεκκλίσεως.

67. Κατά τη γνώμη μου, από το σύνολο των ανωτέρω έπεται ότι η προκήρυξη του διαγωνισμού εκδόθηκε κατά παράβαση της ρήτρας 4 της συμφωνίας-πλαισίου.

21 — Βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις Αδενέλερ κ.λπ. (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7, σκέψη 91), και της 23ης Απριλίου 2009, C-378/07 έως C-380/07, Αγγελιδάκη κ.λπ. (Συλλογή 2009, σ. I-3071, σκέψη 183).

68. Ως εκ τούτου, εκτιμώ ότι στο δεύτερο, στο τρίτο και στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου δεν τηρείται στην περίπτωση στην οποία προκήρυξη διαγωνισμού, όπως η προκήρυξη της υποθέσεως της κύριας δίκης, εξαρτά το δικαίωμα σε ανέλιξη εντός της υπαλληλικής ιεραρχίας στο Δημόσιο από ορισμένο χρόνο προϋπηρεσίας ο οποίος πρέπει να έχει διανυθεί υπό την ιδιότητα του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου και αποκλείει ρητώς τον χρόνο προϋπηρεσίας που διανύθηκε υπό την ιδιότητα του εκτάκτου δημοσίου υπαλλήλου χωρίς να προσδιορίζει τους αντικειμενικούς λόγους που δικαιολογούν αυτόν τον αποκλεισμό.

Β — *Επί του πρώτου ερωτήματος*

69. Στη διάταξή του, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το ισπανικό συνταγματικό δικαστήριο έκρινε ότι η διαφορετική μεταχείριση των εκτάκτων και των τακτικών δημοσίων υπαλλήλων, ακόμη και όταν αυτοί ασκούν τα ίδια καθήκοντα, δεν είναι κατ' ανάγκη αντίθετη προς την αρχή της ισότητας την οποία κατοχυρώνει το άρθρο 14 του εθνικού Συντάγματος.

70. Εξ όσων αντιλαμβάνομαι, με το υποβληθέν από το εθνικό δικαστήριο ερώτημα ζητείται κατ' ουσία να διευκρινιστεί εάν η ερμηνεία την οποία έδωσε στην έννοια της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ένα από τα ανώτατα δικαστήρια του συγκεκριμένου κράτους μέλους υπερισχύει της ερμηνείας που δίδεται στην ίδια αρχή κατά το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε έναν τομέα στον οποίο το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται να εφαρμόσει το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εάν το αιτούν δικαστήριο είχε την υποχρέωση να ακολουθήσει την ερμηνεία την οποία προέκρινε το συνταγματικό δικαστήριο, το αποτέλεσμα θα ήταν (ή θα μπορούσε να είναι) να γίνει δεκτό ότι η οδηγία και η συμφωνία-πλαίσιο δεν εφαρμόζονται στους δημοσίους υπαλλήλους αυτού του κράτους μέλους.

71. Στον βαθμό που με το ως άνω ερώτημα ζητείται να διευκρινιστεί εάν η οδηγία και η συμφωνία-πλαίσιο έχουν εφαρμογή στους δημοσίους υπαλλήλους, σημειώνω απλώς ότι το ζήτημα αυτό εξετάστηκε ανωτέρω, στα σημεία 41 επ.

72. Στον βαθμό όμως που με το ως άνω ερώτημα ζητείται να διευκρινιστεί εάν το εθνικό δικαστήριο είναι υποχρεωμένο να κάνει δεκτή και να εφαρμόσει μια ερμηνεία της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως η οποία αποκλίνει και συνεπάγεται λιγότερα δικαιώματα από όσα απορρέουν από την κατά το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ερμηνεία, η απάντηση είναι άνευ ετέρου αρνητική.

73. Τούτο προκύπτει σαφώς από την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου.

74. Όταν εφαρμόζουν το εσωτερικό τους δίκαιο εντός πλαισίου στο οποίο εντάσσεται και η εφαρμογή μιας ευρωπαϊκής οδηγίας, τα εθνικά δικαστήρια καλούνται να ερμηνεύουν το δίκαιό τους, κατά το μέτρο του δυνατού, υπό το φως του γράμματος και του σκοπού της οδηγίας και, εφόσον η συμφωνία-πλαίσιο αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της οδηγίας [22],

22 — Βλ., υπ' αυτή την έννοια, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Impact (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σημείο 87).

της συμφωνίας-πλαισίου. Η επιταγή της σύμφωνης προς την οδηγία ερμηνείας του εθνικού δικαίου είναι πράγματι συμφυής προς το σύστημα της ΣΛΕΕ, καθόσον παρέχει στα εθνικά δικαστήρια τη δυνατότητα να διασφαλίζουν, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, την πλήρη αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης όταν αποφαίνονται επί των διαφορών που εκδικάζουν [23]. Η αρχή της σύμφωνης ερμηνείας επιβάλλει, επίσης, στα εθνικά δικαστήρια να χρησιμοποιούν κάθε δυνατότητα εντός των ορίων της αρμοδιότητάς τους, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο του εσωτερικού δικαίου, προκειμένου να εξασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα της επίμαχης οδηγίας και να καταλήγουν σε λύση σύμφωνη προς τον σκοπό που επιδιώκει η οδηγία αυτή [24].

75. Από τα ανωτέρω έπεται ότι το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται να εφαρμόσει την ερμηνεία της οδηγίας και της συμφωνίας-πλαισίου στην οποία έχει προβεί το Δικαστήριο, ακόμη και όταν το συνταγματικό δικαστήριο του οικείου κράτους μέλους έχει κρίνει ότι η διαφορετική μεταχείριση των εκτάκτων και των τακτικών δημοσίων υπαλλήλων δεν είναι (ή δεν είναι κατ' ανάγκη) αντίθετη προς το Σύνταγμα του κράτους αυτού.

76. Κατόπιν των ανωτέρω, φρονώ ότι στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το εθνικό δικαστήριο δεσμεύεται από την ερμηνεία την οποία έχει δώσει στην οδηγία και στη συμφωνία-πλαίσιο το Δικαστήριο, ακόμη και όταν το ισπανικό συνταγματικό δικαστήριο έχει κρίνει ότι η διαφορετική μεταχείριση των εκτάκτων και των τακτικών δημοσίων υπαλλήλων δεν είναι (ή δεν είναι κατ' ανάγκη) αντίθετη προς το Σύνταγμα του κράτους μέλους αυτού.

Γ — *Επί του πέμπτου ερωτήματος*

77. Με το ερώτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν εάν το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, ειδικότερα, η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου τού επιβάλλουν να εξετάσει τους κανόνες ουσιαστικού δικαίου που διέπουν τον διαγωνισμό ανεξαρτήτως τυχόν διαδικαστικών κωλυμάτων, όπως το σχετικό με την εκπρόθεσμη υποβολή ενστάσεως.

78. Το αίτημα του F. J. Rosado Santana στην κύρια δίκη διατυπώνεται με βάση το επιχείρημα ότι, επειδή κατά την επίμαχη προϋπόθεση απαιτείται δεκαετής προϋπηρεσία υπό την ιδιότητα του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου, η προκήρυξη του διαγωνισμού συνιστά παράβαση του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό είχε ως συνέπεια την προσβολή των δικαιωμάτων του. Έχω ήδη δηλώσει ότι συμφωνώ επ' αυτού. Εντούτοις, από τη διάταξη του αιτούντος δικαστηρίου καθίσταται σαφές ότι, όταν ο F. J. Rosado Santana υπέβαλε την ένστασή του, η δίμηνη προθεσμία που έτασσε η προκήρυξη του διαγωνισμού είχε ήδη εκπνεύσει.

79. Είναι μια τέτοια προθεσμία έγκυρη όταν βάση της ενστάσεως είναι η προσβολή των κατοχυρούμενων στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δικαιωμάτων;

23 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση Impact (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψεις 98 και 99 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

24 — Βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση Impact (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψη 101 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

80. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ελλείψει σχετικής ρυθμίσεως του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ρύθμιση των διαδικαστικών κανόνων για την άσκηση των προσφυγών που αποσκοπούν στην κατοχύρωση της προστασίας των δικαιωμάτων που αντλούν οι πολίτες από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ζήτημα της εσωτερικής έννομης τάξεως [25].

81. Πάντως, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διασφαλίζουν ότι τα δικαιώματα αυτά προστατεύονται σε κάθε περίπτωση [26]. Οι λεπτομερείς διαδικαστικοί κανόνες που διέπουν τα σχετικά ένδικα βοηθήματα δεν πρέπει να είναι λιγότερο ευνοϊκοί από αυτούς που αφορούν παρόμοια ένδικα βοηθήματα του εσωτερικού δικαίου (αρχή της ισοδυναμίας) ούτε πρέπει να καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας) [27].

82. Η τήρηση της αρχής της ισοδυναμίας προϋποθέτει ότι ο επίμαχος εθνικός κανόνας εφαρμόζεται αδιακρίτως στα ένδικα βοηθήματα που αφορούν την παράβαση του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε όσα αφορούν την παράβαση του εσωτερικού δικαίου, εφόσον έχουν παρόμοιο αντικείμενο και παρόμοια αιτία [28]. Δεδομένου ότι στη διάταξη του αιτούντος δικαστηρίου δεν παρέχονται στοιχεία από τα οποία να προκύπτει παραβίαση αυτής της αρχής, στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να διενεργήσει τον αντίστοιχο έλεγχο [29].

83. Όσον αφορά την αρχή της ισοδυναμίας, κατά πάγια νομολογία γίνεται δεκτό ότι ο καθορισμός εύλογων προθεσμιών πληροί, καταρχήν, την απαίτηση της αποτελεσματικότητας, καθόσον συνιστά εφαρμογή της θεμελιώδους αρχής της ασφάλειας δικαίου. Επίσης, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα κράτη μέλη έχουν αρμοδιότητα να καθορίζουν προθεσμίες λαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, υπόψη τη σημασία που έχουν για τους ενδιαφερομένους οι αποφάσεις που πρόκειται να ληφθούν, την περιπλοκότητα των τηρητέων διαδικασιών και της εφαρμοστέας νομοθεσίας, τον αριθμό των προσώπων που ενδέχεται να θίγονται από τις αποφάσεις ή άλλα δημόσια ή ιδιωτικά συμφέροντα που πρέπει να συνεκτιμηθούν [30].

84. Καθιστά η προβλεπόμενη από την εσωτερική νομοθεσία δίμηνη προθεσμία υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων τα οποία αναγνωρίζει το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

85. Είναι σαφές ότι η εν λόγω προθεσμία είναι σύντομη.

86. Εντούτοις, λαμβανομένων υπόψη των συμφερόντων που πρέπει να συνεκτιμώνται στο πλαίσιο διαδικασίας επιλογής, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, φρονώ ότι η προθεσμία αυτή δεν έχει, αυτή καθαυτή, τόσο σύντομη διάρκεια ώστε να έχει ως συνέπεια την παραβίαση των προμνησθεισών αρχών.

25 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση Impact (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψη 44 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), καθώς και απόφαση Αγγελιδάκη κ.λπ. (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 21, σκέψη 173).

26 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση Impact (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψη 45 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

27 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση Impact (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψη 46 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

28 — Βλ. απόφαση της 8ης Ιουλίου 2010, C-246/09, Bulicke (Συλλογή 2010, σ. I-7003, σκέψη 26 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

29 — Βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση Bulicke (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 28, σκέψη 28 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

30 — Βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση Bulicke (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 28, σκέψη 36).

Όπως σημείωσε η Ισπανική Κυβέρνηση με τις γραπτές της παρατηρήσεις, πρέπει να συνεκτιμηθούν και τα συμφέροντα των λοιπών υποψηφίων στον διαγωνισμό καθώς και τα συμφέροντα της ίδιας της Junta, ως αρμόδιου φορέα για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας. Τυχόν ενστάσεις κατά της διαδικασίας ενδέχεται να έχουν ως συνέπεια τη διακοπή της και να προκαλέσουν ζημία. Σημειώνεται ότι το Δικαστήριο, στην απόφαση Bulicke [31], έκανε ρητώς αποδεκτή παρόμοια προθεσμία για την υποβολή ενστάσεως λόγω δυσμενούς διακρίσεως στο πλαίσιο σχέσεως απασχολήσεως.

87. Μπορεί να υποστηριχθεί ότι ο χρόνος κατά τον οποίο άρχισε να τρέχει η δίμηνη προθεσμία (ήτοι η ημερομηνία δημοσιεύσεως της προκηρύξεως του διαγωνισμού στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ανδαλουσίας) είχε ως συνέπεια να μην τηρηθεί η αρχή της ισοδυναμίας; Επιβάλλει η αρχή αυτή την έναρξη της προθεσμίας σε μεταγενέστερο χρόνο, παραδείγματος χάριν, κατά την ημερομηνία κατά την οποία ο F. J. Rosado Santana έλαβε γνώση της αδυναμίας ανελίξεώς του;

88. Φρονώ πως όχι.

89. Εκτιμώ ότι τα συμφέροντα των μερών, συνολικώς εξεταζόμενα, εξυπηρετούνται καλύτερα όταν προβλέπεται ότι οι ενστάσεις πρέπει να υποβάλλονται αμελλητί, σε κάθε δε περίπτωση προ της ενάρξεως διεξαγωγής του διαγωνισμού. Εάν προβλέπεται τέτοιος κανόνας, η αρμόδια για τη διοργάνωση του διαγωνισμού αρχή θα είναι σε θέση να δεχθεί τυχόν ενστάσεις και (εφόσον ενδείκνυται) να μεταθέσει την έναρξη των λοιπών σταδίων της διαδικασίας λαμβάνοντας όλα τα μέτρα τα οποία είναι αναγκαία για την εξέταση των ενστάσεων. Οι δε ενδιαφερόμενοι θα μπορούν να μετάσχουν στη διαδικασία έχοντας γνώση του ότι, άπαξ αυτή ξεκίνησε, δεν πρόκειται να παραταθεί ή να ακυρωθεί λόγω της αναγκαίας εξετάσεως τυχόν ενστάσεων κατά του κύρους της.

90. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι η απαίτηση περί αποτελεσματικότητας πληρούται στην υπόθεση της κύριας δίκης.

91. Συνάγοντας αυτό το συμπέρασμα, έχω συνείδηση του ότι δεν διερευνήθηκε εάν ο F. J. Rosado Santana υπέστη δυσμενή και οφειλόμενη ενδεχομένως σε πλάνη μεταχείριση λόγω της αλληλουχίας των γεγονότων που ακολούθησαν τη συμμετοχή του στον διαγωνισμό. Το γεγονός ότι αρχικώς μεν του κοινοποιήθηκε ότι πέτυχε στον διαγωνισμό αλλά, στη συνέχεια, ότι δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις για να ανελιχθεί είναι, με τον ηπιότερο δυνατό χαρακτηρισμό, ατυχέστατο.

92. Η αλληλουχία των γεγονότων δεν περιγράφεται με πλήρη σαφήνεια στη διάταξη του αιτούντος δικαστηρίου. Εάν η Junta είχε ενημερώσει τον F. J. Rosado Santana, είτε ρητώς είτε εμμέσως, ότι η υποψηφιότητά του πληρούσε τις προϋποθέσεις που ορίζονταν στην προκήρυξη του διαγωνισμού, οποιαδήποτε μεταγενέστερη διευκρίνιση περί του αντιθέτου θα συνιστούσε, εκ πρώτης όψεως, διοικητική παράλειψη εκ μέρους της Junta και/ή μεταβολή της αρχικής της απόψεως. Ίσως

31 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 28, ανωτέρω.

στο ισπανικό διοικητικό δίκαιο να ισχύουν αρχές τις οποίες μπορούν να επικαλούνται σε παρόμοιες περιστάσεις οι ενδιαφερόμενοι και κατ' εφαρμογή των οποίων η διοίκηση δεν επιτρέπεται να μεταβάλει την αρχική της θέση (στην οποία και σαφώς στηρίχτηκε ο F. J. Rosado Santana υποβάλλοντας αίτηση και συμμετέχοντας στη διαδικασία επιλογής). Αρμόδιο πάντως να αποφανθεί επί του ζητήματος αυτού είναι το εθνικό δικαστήριο.

93. Επομένως, κατά τη γνώμη μου, η παράλειψη αυτή δεν συνεπάγεται παραβίαση της αρχής της αποτελεσματικότητας ή προσβολή των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ακολούθως, οι συνέπειές της πρέπει να εκτιμηθούν από το εθνικό δικαστήριο κατ' εφαρμογή των οικείων εσωτερικών διατάξεων, ο έλεγχος δε αυτός ανήκει αποκλειστικώς στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου.

94. Επομένως, εκτιμώ ότι στο πέμπτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το εθνικό δικαστήριο δεν υποχρεούται να προβεί σε εξέταση των κανόνων ουσιαστικού δικαίου που διέπουν τον διαγωνισμό στην περίπτωση στην οποία ισχύει έγκυρο διαδικαστικό κώλυμα. Το κώλυμα αυτό, προκειμένου να πληροί τις απαιτήσεις του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει να είναι σύμφωνο με τις αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας. Δίμηνη προθεσμία που αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία δημοσιεύσεως προκηρύξεως διαγωνισμού, όπως η προκήρυξη της υποθέσεως της κύριας δίκης, δεν είναι αντίθετη προς την αρχή της αποτελεσματικότητας.

V — Πρόταση

95. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει την ακόλουθη απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε ο Juzgado de lo Contencioso-Administrativo No 12 de Sevilla:

«1) Η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη στις 18 Μαρτίου 1999 και έχει προσαρτηθεί στην οδηγία 1999/70/ΕΚ, της 28 Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία πλαίσιο για την εργασία ορισμένου

χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP, δεν τηρείται στην περίπτωση στην οποία προκήρυξη διαγωνισμού, όπως η προκήρυξη της υποθέσεως της κύριας δίκης, εξαρτά το δικαίωμα σε ανέλιξη εντός της υπαλληλικής ιεραρχίας στο Δημόσιο από ορισμένο χρόνο προϋπηρεσίας ο οποίος πρέπει να έχει διανυθεί υπό την ιδιότητα του τακτικού δημοσίου υπαλλήλου και αποκλείει ρητώς τον χρόνο προϋπηρεσίας που διανύθηκε υπό την ιδιότητα του εκτάκτου δημοσίου υπαλλήλου χωρίς να προσδιορίζει τους αντικειμενικούς λόγους που δικαιολογούν αυτόν τον αποκλεισμό.

2) Το εθνικό δικαστήριο δεσμεύεται από την ερμηνεία την οποία έχει δώσει στην οδηγία και στη συμφωνία-πλαίσιο το Δικαστήριο, ακόμη και όταν το ισπανικό συνταγματικό δικαστήριο έχει κρίνει ότι η διαφορετική μεταχείριση των εκτάκτων και των τακτικών δημοσίων υπαλλήλων δεν είναι (ή δεν είναι κατ' ανάγκη) αντίθετη προς το Σύνταγμα του κράτους μέλους αυτού.

3) Το εθνικό δικαστήριο δεν υποχρεούται να προβεί σε εξέταση των κανόνων ουσιαστικού δικαίου που διέπουν τον διαγωνισμό στην περίπτωση στην οποία ισχύει έγκυρο διαδικαστικό κώλυμα. Το κώλυμα αυτό, προκειμένου να πληροί τις απαιτήσεις του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει να είναι σύμφωνο με τις αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας. Δίμηνη προθεσμία που αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία δημοσιεύσεως προκηρύξεως διαγωνισμού, όπως η προκήρυξη της υποθέσεως της κύριας δίκης, δεν είναι αντίθετη προς την αρχή της αποτελεσματικότητας.»